

Случка съ Филипъ Тотя.

Въ споменитѣ си, печатани въ В. Търновски общински вестникъ, год XV. бр. 19 — 20, *Киро Тулешковъ* съобщава, какъ *Филипъ Тотю* усмирилъ единъ чорбаджия въ Церова Кория, безъ да му спомене името. Филипъ Тотю е представенъ като закрильникъ на беднитѣ, попаднали въ ноктитѣ на умразенъ лихваръ, който ималъ единъ милионъ гроша въ записи и торба жълтици. Смѣлиятъ Тотю успѣлъ да вземе паритѣ и да изгори записитѣ. Паритѣ раздалъ на бедни. Това било къмъ 1854 — 1859 години.

Споредъ народната мѣлва и предание въ селото Филипъ Тотю е представенъ като разбойникъ. Той мжчилъ и изтезавалъ съ нажежени желѣза *Дѣдо Ради Джегѣла* и *Баба Радевица*, мирни селени, забогатѣли, понеже Дѣдо Ради изкопалъ нѣкакво имаме, златото на което държалъ въ кюпъ и не го знаелъ, колко е било. Кжщата му била по онова време въ края на селото.

Неговиятъ ратай се опиталъ да го обере, но Дѣдо Ради обадилъ на турската полиция. Тя заловила ратая и той върналъ жълтицитѣ, които успѣлъ да вземе отъ кюпа на господаря си. Когато полицията запитала, всички пари ли сж върнати. Дѣдо Ради взелъ една силгия и прекаралъ надъ кюпа. Паритѣ се уравнили и тогава позналъ, че всички пари сж върнати.

Тоя ратай билъ затворенъ, но успѣлъ да избѣга и се зачислилъ четникъ въ четата на Филипъ Тотя, която била него време по тия мѣста. Той се е представилъ за мжченикъ и е обрисувалъ въ най-черни краски бившия си господаръ. Така се обяснява, защото Филипъ Тотю напада кжщата на Дѣдо Ради и го подлага на мжчение — гори го съ нажежена пиростия, за да изкаже паритѣ си. Мжчена била и баба Радевица.

Въ своитѣ записки самъ Филипъ Тотю нищо не споменува за този обиръ.

За сега се знаятъ само тия две тълкувания на постѣпката на Филипъ Тотя въ Церова Кория.

Църква, свещеници и поклонници.

Приказва се, че седловината при Церова Кория е пазена отъ българитѣ много вѣкове. Трѣбва да се приеме, че тѣзи българи-християни все трѣбвало да сж имали нѣкаква сграда за молитвенъ домъ. Обаче, този домъ отдавна билъ съборенъ и народътъ се черкувалъ въ Кжпиновския манастиръ или се е задоволявалъ съ най-необходимитѣ трѣби въ домоветѣ си. Споредъ преданието, стариятъ храмъ билъ останалъ отъ селището Радомира.